

Denisa Yaka

Arabská menšina v iránském Chúzestánu

Tématu arabských menšin v Íránu či jiných blízkovýchodních zemích se věnuje poměrně málo badatelů; a pokud jde o problematiku chúzistánských Arabů, ta je zcela neprozkoumanou oblastí. Z tohoto hlediska je předkládaná magisterská práce Denisy Yaka výrazným badatelským počinem, jehož význam zvyšuje autorčina odborná kvalifikace zahrnující arabistiku a iránistiku.

Magisterská práce *Arabská menšina v iránském Chúzestánu* je koncipována jako dvojúrovňová studie, v níž každou teoretickou část rozšiřují, doplňují, příp. zobecňují výsledky výzkumu prováděného jak v iránském Chúzistánu (v srpnu 2014), tak i prostřednictvím e-mailů či sociálních sítí. Tato struktura odpovídá tematickému rozsahu práce, která se zabývá podstatnými oblastmi života chúzistánských Arabů z pohledu geografických, historických, ekonomických, právních, náboženských, sociálních a kulturních podmínek.

V Úvodu vysvětluje D. Yaka nejen důvody, které ji přivedly k napsání této práce, ale i způsoby, jimiž navázala kontakt s obyvateli Chúzistánu (tj. se svými budoucími respondenty). Hovoří o šíři svého badatelského záměru a formuluje základní výzkumné otázky, jejichž cílem je charakterizovat postavení chúzistánských Arabů v iránské společnosti. Součástí Úvodu je komentář týkající se zdrojů a pramenů, jakož i důležitá poznámka k transkripci arabských a perských jmen.

Po kapitole nazvané *Metodologická východiska*, obsahující popis výzkumných metod a seznam respondentů, následují jednotlivé kapitoly první (teoretické) části magisterské práce. V nich podává diplomantka podrobný výklad zeměpisné charakteristiky a dějin Chúzistánu; mezopotamské arabštiny a chúzistánského dialektu; náboženských poměrů a kmenových vztahů, tj. nejvýznamnějších arabských kmenů a nearabských etnik v Íránu a Chúzistánu. Tuto kapitolu uzavírá pojednání o arabské identitě, tj. otázce národa a etnicity v iránské společnosti; kulturní identity iránských Arabů; chúzistánských separatistických snah a obecně rozšířených klišé týkajících se arabského etnika.

Jádrem diplomové práce jsou kapitoly rozebírající výsledky výzkumu hmotné kultury, zvyků a rituálů typických pro chúzistánské Araby. Kapitola *Kultura a zvyky* obsahuje několik podkapitol. V té, která je věnována městským a venkovským sídlům, se D. Yaka zamýšlí nad rozporem mezi nerostným bohatstvím provincie Chúzistán a nízkou životní úrovní jejích obyvatel, která se projevuje mj. na vzhledu budov a ulic. Podkapitola *Arabské domy* přináší cenné poznatky nejen o architektonické stránce domů, ale i o způsobu soužití několika generací obyvatel Chúzistánu. Výpovědi respondentů v této i dalších částech práce popisují a vysvětlují řadu situací každodenního života chúzistánských Arabů. Tuto problematiku dokresluje výklad o chúzistánské kuchyni.

Kapitola *Svátky* zaměřená na 'Íd al-fitr (v kontextu ramadánových rituálů) a 'Íd al-adhá je pojata jako srovnání arabských a perských rituálů. Touto metodou postupuje diplomantka také při popisu oděvů, hudby a tance, jež zaujímá velmi významné místo v kulturním životě chúzistánských Arabů. Samostatná kapitola je věnována problematice faslu, který hrál v minulosti důležitou roli při řešení sporů mezi jednotlivými rodinami a kmeny. Tématem další části diplomové práce jsou přechodové rituály (oslava narození a pojmenování dítěte, námluvy, svatební obřady, svatební cesta a pohřební rituály) ilustrované hodnotnými svědectvími řady respondentů.

V Závěru poukazuje D. Yaka na nejvýraznější odlišnosti mezi arabskou menšinou v Chúzistánu a majoritní iránskou populací. Vedle jazykového problému to jsou náboženské svátky a kmenová příslušnost výrazně se projevující během přechodových rituálů. Kulturní identita představuje hlavní aspekt, jímž se odlišují chúzistánští Arabové od ostatních obyvatel Íránu, který pokládají za svou vlast a i přes různé formy diskriminace cítí silnou sounáležitost k tomu státnímu celku. Součástí diplomové práce je seznam použitých pramenů a literatury a také obrazová příloha čítající 33 fotografií.

Diplomová práce *Arabská menšina v iránském Chúzestánu* je hodnotnou původní studií, která vychází ze znalosti reprezentativního souboru pramenů a odborné literatury a je dokladem autorčina širokého odborného záběru zahrnujícího nejen historii, etnologii, ale např. i kulturní antropologii.

Diplomová práce Denisy Yaka splňuje požadavky standardně kladené na diplomovou práci, a proto ji doporučuji k obhajobě. Navrhuji hodnocení známkou „výborně“.

V Praze, 4. 9. 2015

Doc. PhDr. František Ondráš, PhD.,
vedoucí práce